

ІСКРЯ І ПЬ ПІЧА

УСІХ ДІТЕЙ У ШКОЛУ!

1931

9

яе 31

У ДЗІЦЯЧЫМ САДЗЕ

Верш дзятка УЛ. ПІЛЮГІ

Малюнкі А. ТЫЧЫНЫ

Шустрая Мар'янка
З Ігналёвай Надзяй
Ладзяць тут гулянку
У прыгожым садзік.

Там Мікола з Пятрусём
Робяць ваганетку,
А Спартак з Міхасём
Пракладаюць рэйкі.

Усё гатова:
Рэйкі—ёсьць,
Ваганетка—
Новая.
Ну, пускай!...
Ня едзе штось,
Хоць і ўсё гатовае.

Падыходзіць тут Янук,
(Нібы старшы тэхнік)
Малаточкам—
Стук...
Стук...

Стук...

Круціць ваганетку.
Пакруціў, абгледзеў
Хуценька і рупна...
— Вось чаму ня едзе—
Не хапае шрубкі.

Прыкруцілі шрубку—
Пашла ваганетка.
Толькі чутна:
Стук...

Стук...

Стук...

Стукаціць па рэйках.

ШТОМЕСЯЧНАЯ ЧАСОПІСЬ ДЛЯ МЕНШЫХ ДЗЯЦЕЙ

ОРГАН

ЦК ЛКСМБ І
НАРКАМАСЬВЕТЫ

Год выдання 3-ці

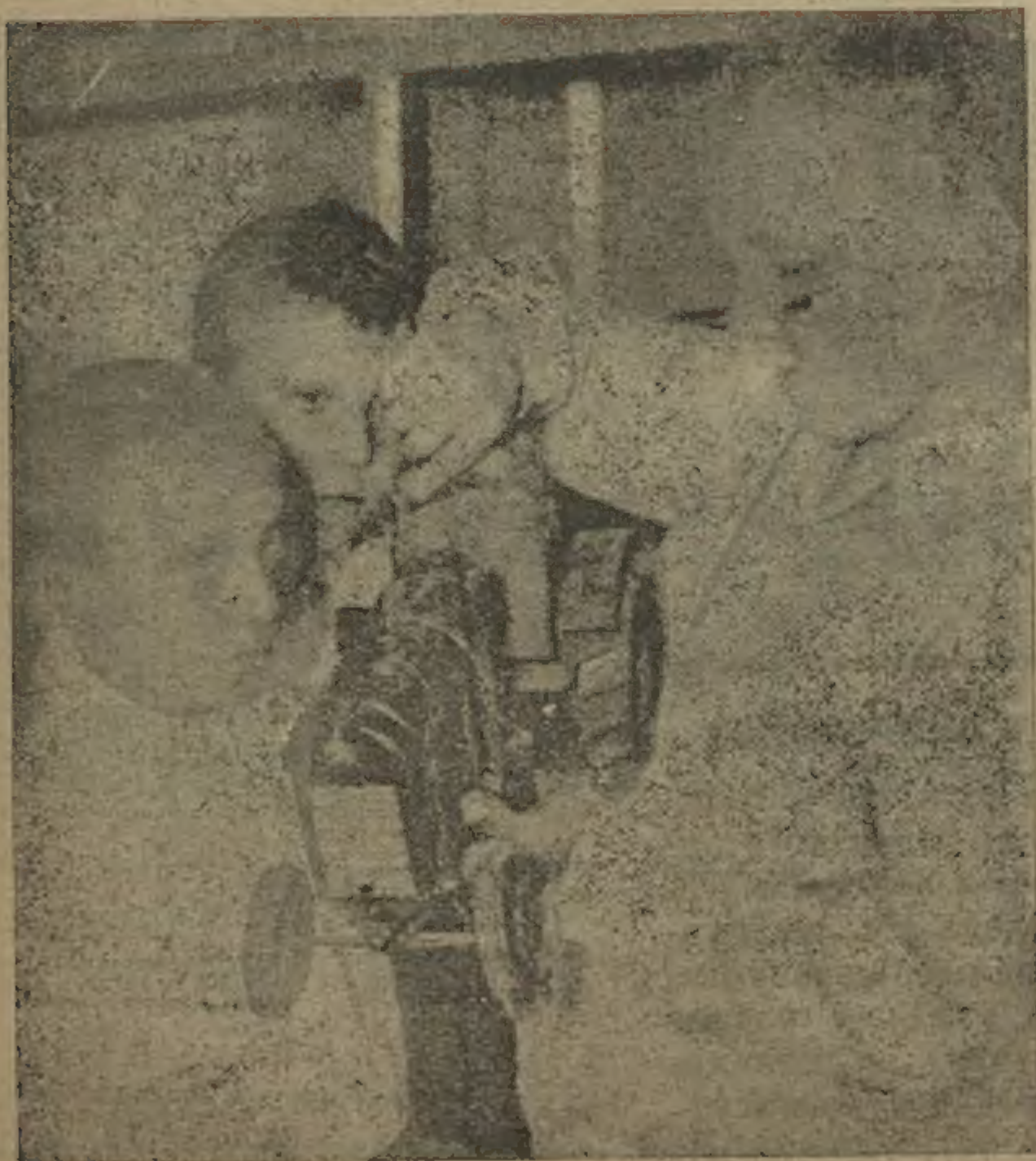
Умовы падпіскі:

На 1 месяц . . .	15 к.
На 3 м-ца . . .	45 к.
На 6 м-цаў . . .	90 к.
На 1 год . . .	1 р. 80 к.

№ 9 верасень 1931 г.

Адрас рэдакцыі і канторы:
Менск, КОМСАМОЛЬСКАЯ, 25

Школа павінна стаць політэхнічнай

„Нельга сабе ўявіць ідэалу будучай грамады без
злучэння навучання з вытворчай працай маладога
пакалення“

ЛЕНІН.

Самі зрабілі модель трактара

Мін. 1988 г. Б4/188.

ПРЭЧ НЯПІСЬМЕННАСЬЦЬ

З КРАІНЫ САВЕТАУ!

Беларусь у мінулым — гэта самая адсталая, цёмная, бедная краіна. Царызм давёў нашу краіну да жабрацтва, да дзікунства.

Пагалоўная няпісьменнасць працоўных многіх раёнаў, цемра, галеча—вось спадчына праклятага царызму. Вайна буржуазіі супроць краіны саветаў яшчэ больш разбурыла Беларусь.

Але гэта—у мінулым.

Сёння мы ўжо можам паспрачацца з многімі буржуазнымі дзяржавамі—якая краіна бульш культурная? А праз год-другі гэта будзе бясспрэчным фактам.

Буржуазія дажывае апошнія свае дні. Разам з ёю дажывае веку і буржуазная культура.

Цікавы факт. Для буржуазіі Нямецчыны ўжо непатрэбны

вучоныя. Для іх няма работы. Там 40 тысяч акадэмікаў (людзей, якія скончылі вышэйшыя школы і заслужылі пахвалы), ўжо ў гэтым годзе бяз працы. А налета такіх набярэцца звыш 150 тысяч! А колькі беспрацоўных настаўнікаў, тэхнікаў, служачых...

І ня дзіўна, што многія буржуазныя газеты часта друкуюць артыкулы, у якіх угаварваюць моладзь ня ісці ў школы. Чаму? Бо ім ня будзе потым дзе дзецца. Вучоныя больш непатрэбны. Для буржуазіі цяпер патрэбны толькі такія вучоныя, якія могуць выдумліваць новыя фабрыкі сьмерці для працоўных.

Зусім ня тое ў нас. У нас не хапае вучоных, спецыялістых. Наша соцыялістычнае будаўніцтва патрабуе соцень тысяч вучоных, патрабуе пагалоўнае грамадства ўсіх працоўных.

Для буржуазіі культура становіцца ворагам. Для нас-жа самы люты вораг—някультурнасць. З гэтым ворагам мы бязьлітна змагаемся. І ўжо з посьпехам яго перамагаем.

* * *

Год таму назад ЦВК і СНК СССР выдалі закон аб усе-

ПІОНЭРЫ І АКЦЫБРАТЫ

Дамагайцеся таго, каб забяспечыць дзяцей беднаты інтэрнатам, вопраткай, абуткам, гарачым сьнеданьнем, падручнікамі, сшыткамі. Патрабуйце, каб колгас наладзіў падвоз дзяцей у школу, якая знаходзіцца далёка ад колгасу.

(З адозвы ЦБ ДКО ЦК ЛКСМБ)

Мінуў толькі год. Але за гэты час мы дабіліся вялізарных поспехаў. Працоўныя масы зразумелі ўсю важнасць увядзення ўсеагульнага навучання і ліквідацыі няграмацкасці сярод старэйшых. Задача партыі аб тым, каб да канца пяцігодкі ня было ніводнага няпісьменнага, выконваецца з поспехам.

У нас, у Беларусі, ужо ў мінулым навучальным годзе ў асноўным былі ахоплены школаю ўсе дзеці малодшага ўзросту. Такія-ж вялізарныя дасягненні маюць і іншыя рэспублікі Савецкага Саюзу. Усеагульнае навучанне ў мінулым го-

дзе ахапіла траха што ўсе самыя адсталыя народы СССР. Навучанне праводзілася на 70-ці мовах. Школа стала даступнай для ўсіх дзяцей працоўных. Дзеці беднаты, якія

Дружна ўзяліся за вучобу.

чыны беднасці, цяпер усе ахоплены школаю. Дзяржава і грамадскія арганізацыі ўсямерна дапамагаюць такім дзецям.

Але гэта толькі першыя перамогі. Нам патрэбны ня толькі політычна-свядомыя, грамадныя рабочыя і сяляне, але і высока-адукаваныя вучоныя, спецыялісты.

І вось разам з увядзеннем усеагульнага навучання ў нас адкрываюцца ўсё новыя і новыя сярэднія і вышэйшыя школы. Да рэвалюцыі ў Беларусі ня было ніводнай вышэйшай школы. Цяпер такіх школ мы маем звыш 20. Сотні розных тэхнікумаў і профшкол даюць нам кожны год тысячы новых спецыялістаў. Але і гэтага не хапае.

У нас ужо з гэтага году ўсеагульнае навучанне будзе паступова пашырацца на 7-мі годку. У бліжэйшым будучым кожны падростак мусіць скончыць 7-мі годку. Такая задача ўсеагульнага навучання.

Вялізарнае пашырэнне сеткі. Ён быў пераломны годам і ў набліжэньні школы да вытворчасці. Школа дае кадры для вытворчасці. Таму вытворчасць і павінна быць асноўнаю школаю для кожнага вучня. Праўда, пакуль што зроблены толькі першыя спробы ў стварэнні працоўнай політэхнічнай школы. Змаганне за політэхнічную школу ў далейшым—наша баявая задача.

Піонеры і акцябраты!

Ваша задача—усімі сіламі дапамагаць партыі і савецкай уладзе стварыць новую масавую працоўную політэхнічную школу.

Ваша задача—падрыхтаваць сябе да вялікай, пачэснай і адказнай работы ў колгасах, на заводах.

Ваша задача—падрыхтаваць з сябе моцныя, надзейныя кадры для нашых шматлікіх профшкол, тэхнікумаў і вышэйшых навучальных устаноў.

БУДЗЕМ УПАРТА ЗМАГАЦА ЗА ТОЕ, НАБ ПОУНАСЬЦЮ І У ЧАС ВЫКАНАЦЬ СВОЙ ШКОЛЬНЫ ПЛАН НАВУЧАННЯ, СУПРОЦЬ АДСТАВАННЯ, СУПРОЦЬ ДРУГАГОДНІЦВА!

РАДАСЬЦА

Анавяданьне ад. пальчэўскага
Малюніі САМАТЫЯ

Каб вы ведалі адно, колькі радасьці цяпер у Волькі! Якая вёсёлая ходзіць яна па сваім дварэ. Маці яе, Алена, дык нацешыцца ня можа з вольчынай бадзёрасьці. А Вольцы ёсьць чаго радавацца.

Ня так даўно ў іхняй вёсцы Чаркасы быў сход. Волька таксама разам з другімі дзецьмі была на сходзе. Шмат аб чым там гаварылі. Справы агульныя вырашалі, а набралася іх многа. Перш за ўсё пра жніво пагаварылі. Старшыня колгасу даклад рабіў. Сказаў пра недахопы, пра дадатныя бакі ўборачнай. Уважліва слухаў сход, пакуль старшыня ня ўспомніў прозьвішчы

некаторых колгаснікаў. Першаю выскачыла Марыля Чыгір.

— Няхай сабе я і пазьнілася на работу, але больш нажынала за дзень, як яны,—паказала Марыля на жанок.

Ну, і наваліліся-ж пасья гэтага на яе жнеі... Мужчыны некаторыя рагатаць пачалі з іх сваркі, знашліся такія, што і цешыцца сталі.

— А цяпер яны пакажуць адна другой,—шапнуў Мікола Дзямянаў свайму суседу Антосю і засьмяяўся лісьліваю ўсьмешкаю.

Антось сурова паглядзеў на Міколу і не сказаў, а проста адрэзаў яму:

— Дык чаго ты радуешся? Трэба праўды дабіцца, а цябе ўцеха з гэтага бярэ.

— Я і ня радуюся. Я казаў, што так будзе. Ведама такі гурт людзей...

— А табе ня хочацца быць у гэтым гурце, дык ідзі да Андрэя

Мікола не чакаў, што так сустрэне яго кпіны Антось. Ён памыліўся. Тады адварнуўся ў другі бок і ні то сам сабе, ні то да другога суседа, што стаяў тут побач з ім, сказаў:

— Ліха іх бяры! Што хочучь—тое няхай робяць.

— Ні да смаку прышоўся табе мой адказ. Ідзі, ня ўмешвайся ў справы—без цябе вырашым,—усьміхнуўся Антось.

А жанкі спрачаліся:

— Дык чым-жа ты вельмі хвалішся?—падступіла адразу-ж да Марылі Магда,—падумаеш, капу за дзень нажынала...

— Праўду кажаш. Можна дзьева нажаць, але як ты зжынала? Каму гэта рабілі заўвагі? Хто гэта пакідаў столькі каласоў на полі?—падтрымала Магду Настуля.

— Дык гэта ўсёй нашай брыгадзе рабілі заўвагу,—апраўдвалася Марыля,—а ня мне адной.

Тады не сьцяrpела Агата:

— Што ты хлусіш? Праз цябе адну і нам усім брыдка было. А цяпер ты на ўсю брыгаду паклён наводзіш.

Старшыня сходу сьціснуў у правай руцэ аlovak і, стукаючы ім па сталe, сьцішаў сход.

Многа было спрэчак, многа гаворкі было на гэтым сходзе. Усё як сьлед вырашылі, далі

лепей было, дык і няма чаго вачэй жмурыць. Усё кажы, калі няправільна што,—пастукваючы кійком аб падлогу даводзіў дзед Язэп.

На гэтым-жа сходзе параіліся аб сяўбе. Паразьмяркоўвалі людзей па брыгадах. Адным далі адну работу, другім другую. І вырашылі праз шэсьць дзён выехаць з сеялкамі на поле.

* * *

Ал самага пачатку даканца прабыла Волька на сходзе. Позна прышла яна дахаты, але раней за сваіх старэйшых братоў. Пакуль тыя прышлі, дык яна пра ўсё да макулінкі расказала маці.

Расказала і пра тое, што гаварыў настаўнік.

— Глядзі ты, як яны сёлета зараней пра школу пачалі клапаціцца, яшчэ калі той сьнег, а ўжо дровы вывозіць зьбіраюцца,—зьдзівілася Алена.

— Настаўнік казаў, што праз два тыдні заняткі пачнуцца,—працягвала Волька.

— Мала што ён кажа. Хто яму пойдзе ў такі час вучыцца?—недаверліва адносілася да гэтых слоў маці Волькі.

— Усе пойдучь. Тыя-ж гады хадзілі ўсе хлопцы і дзяўчаты

чыя бацькі былі ў колгасах. Гэта толькі я ды яшчэ нека-
торыя не хадзілі, а сёлета ўсе
пойдзем разам,—сказала, Волька
мацней прытулілася да маці.
Ёй хацелася, каб маці адчула
ўсю тую радасьць, што была
цяпер на яе сэрцы.

Чаркаскаму колгасу пашоў

— Пільнуй, дачушка, хату
зельля сьвіньням назьбірай у
гародзе ды скрышы яго дроб-
ненька, а ў дзень набярэш ко-
шык ды абмяшай ім—хай ядуць.
Пасьля напоіш памыямі, што ў
вядры стаяць пад лаваю. На
вячэру і назаўтра на раніцу на-
капаеш бульбы, каб было і са-

трэці год, а Вольчыны браты
ступілі толькі сёлета ўвесну.

Тыя гады Вольку нікуды не
дпускалі з дому. Ад самае вяс-
ны і аж да сьнегу яна застава-
лася гаспадыняю. Маці як ады-
ходзіла на работу, дык заўсёды
агадвала ёй:

бе і сьвіньням. Як сонца схі-
ліцца на захад, дык наскрабеш
картофель на вячэру, адно налей
вады, каб новая лушпіна не
нарасла. Ну, здаецца і ўсё я
табе сказала,—ні то ў Волькі, ні
то сама ў сябе нарэшце пытала
Алена.

Так кожнае лета заставалася Волька адна дома. На цэлы дзень хапала ёй работы. Цяжка, ой як цяжка было Вольцы, але і пажаліцца ня было каму, бо маці сама адсюль—адтуль напамінала:

— Цяжка нам жыць, дачушка: а ні табе адпачынку, а ні табе зьесьці, як сьлед, а ні вопраткі адзець. Увесь век так і капаешся ў працы, гнеш сьпіну то над адною, то над другою работаю. Прасьветлае гадзіны тае ня відаць.

Але сёлета, як уступілі Вольчыны браты ў колгас, дык і для Волькі і для Алены новы сьвет адчыніўся. Алене, увясну, як падлічвалі працоўную сілу ў колгасе, казалі не хадзіць на работу. Спачатку яна пакрыўдзілася:

— Як гэта так, што ў мяне рук няма?

Тады ёй старшыня колгасу сказаў:

— Цётка, ты ўжо старая, тваё горкае жыццё забрала ў цябе ўсю сілу. Сама-ж казала, што ня мела прасьветлае гадзіны ў жыцці сваім, што, як увясну, так і ў лецейка салоны пёт заліваў вочы, а рукі і сьпіна дранцьвелі ад зморачыці. Дык цяпер адпачывай, цётка, за ўсе гады.

— А хто-ж мяне карміць бу-

дзе, старую, калі я працаваць ня буду?

— Тыя, каго вы гадавалі, старшыня паказаў на яе сыноў,—пакормяць вас.

Ад расчуленасьці ў Алены паказаліся сьлёзы.

Палёжку ў сваім жыцці ад уступленьня ў колгас адчулі ня толькі Ўладзік, Апанас, Алена, але і Волька, бо не яна ўжо заставалася гаспадыняю ўсю вясну, усё лета, а Алена. Яна толькі памагала матцы ў рабоце, каб ня было ёй адной цяжка.

І цяпер, як надыйшла восень, як а дрэў пачалі ападаць лісьця, а па лузе і палёх стала чапляцца белае павуціньне, дзень чаркаскіх колгаснікаў заварушыліся.

З новымі сіламі, з новаю ахвотаю возмуцца яны за кнігі за вучобу. А ў Волькі яшчэ большая радасьць—першы год яна разам з другімі вучнямі пойдзе ў школу з самага пачатку.

Можа часам давядзецца дапамагчы бульбу капаць колгасу, ці так што-небудзь зрабіць, дык ня будзе больш маці крычаць на Вольку, як крычала летась.

— Цяпер усё наша, агульнае. Намігам колгасу, памагам сабе, узмацняем колгас—паліцім сваё жыццё,—разважае Волька і яшчэ большая радасьць апаляе яе.

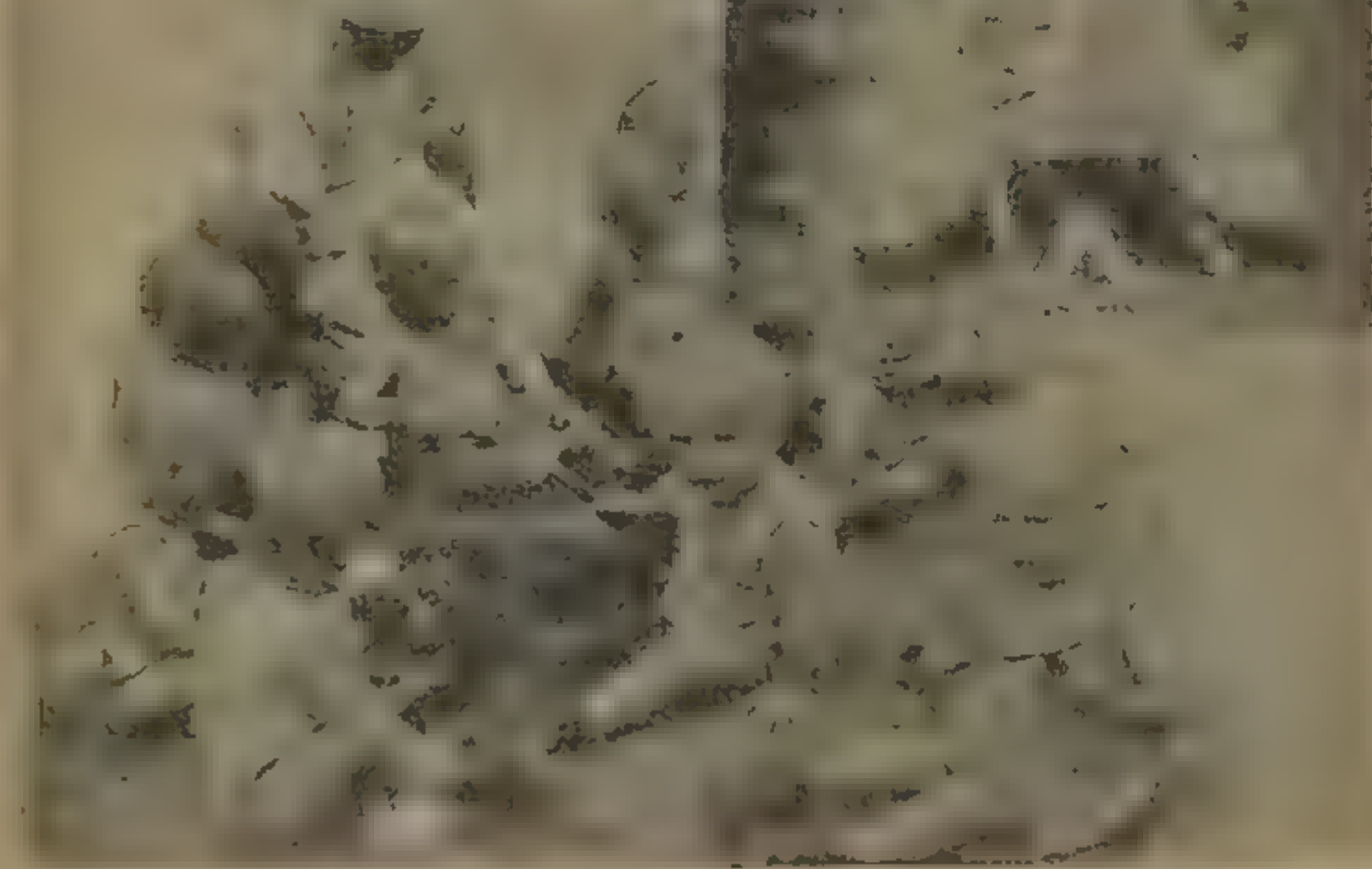

ных манчын у вы
разгорнем дзіцячых

Манчын у вы

разгорнем дзіцячых

Апавяданьне А. ЧАРНЯУСКАЙ
Малюнкi ПАШКЕВІЧА

Старшыня зьвяна Поля Матусэвіч нецярпліва пералічала ці ўсе сабраліся. На фабрыцы трэба было быць у дзевяць гадзін, а ўжо мінула больш за паўгадзіны.

Раней, у мінулым годзе, некалькі разоў хадзілі на фабрыку на экскурсію і дарога была ўсім вядомая.

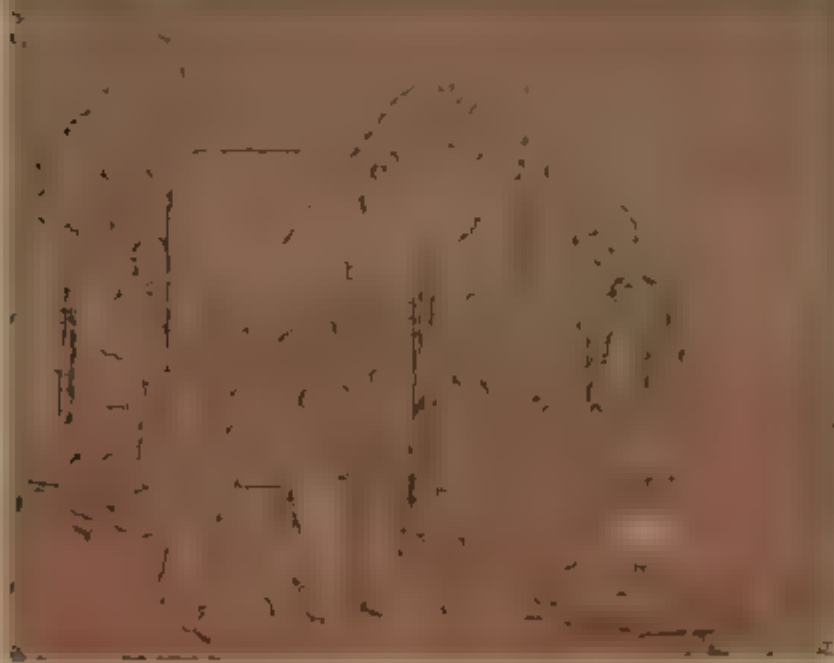
Аднак Зося Савіцкая абвясціла, што ведае карацейшую дарогу.

— Пойдзем вось тым завулкам, павернем туды,—потым туды, казала яна, рухам рукі паказваючы куды ісьці.—Вось убачыце: нам дарога ў два разы карацейшая...

Поля не згадзілася.

— Ня выдумвай, Зоська. Ідзем хутчэй.

— А я тудою пайду,—упіралася Зося.

Вось убачыце, буду вас лэбравы чакаць.

І Зоська выправілася адна бакавым завулкам.

— У мяне пропуск на 10 чалавек,—тлумачыла Поля міліцыянэру, які стаяў пры ўваходзе.—Нас дзевяць тут, але нас ішло дзесяць.

— А дзе-ж дзесяты?

— Адна наша дзяўчынка адбілася ад нас. Але яна прыздзешна хутка, дык вы яе прапусьцеце, таварыш міліцыянэр. Яе Зосья завуць, Зосья Савіцкай...

Вось ужо ўся група на фабрыцы.

Поля паказала пропуск інструктарцы.

— Мусіць, гэта самая маленькая група з вашай школы,—спыталася тая.

Дзеці адчувалі сябе трохку ўсхваляванымі. Раней хадзілі сюды на экскурсію, нібы ў музэй, паглядзець толькі, а сёньня прышлі працаваць. Калі хадзілі яны з настаўніцаю на фабрыцы, дык бачылі ўсе працэсы працы і ручныя, і мэханізаваныя. Да якой-жа работы іх паставяць, ці здолеюць яны выканаць яе.

Нібы адчуваючы гэтыя думкі, інструктарка сказала:

— Хадзем, дзеткі, на першы раз я дам вам самую простую і нескладаную работу. Будзеце дапамагаць складаць шчоткі.

У вялікім пакоі была навалена цэлая гара шчотак, тых, якімі мятуць падлогу.

— Ну, вось. Усе гэтыя шчоткі трэба сёння разабраць. Вось там паковачніцы будуць складаць іх у скрынкі, а вы будзеце ім падносіць.

Такая гара шчотак! Глядзяць дзеці. Пачні разьбіраць зьнізу, уся гара рухне. А як туды ўзьлезьці? Пачні лезьці, усе шчоткі пасыплюцца... Інструктарка і тут прышла на дапамогу.

— Вазьмеце, дзеткі, складаную драбінку,—вунь стаіць у кутку,—і хто-небудзь з вас, самы лёгенькі, няхай узьлезе наверх і падае шчоткі ўніз.

Хто-ж з іхняга зьвяна самы маленькі і самы лёгкі? Зоська? Яе няма. Арончык? Ён маленькі, але круглы, як качулачка і дужа рухавы. Яшчэ пакоціца з гары разам з усімі шчоткамі.

Але ўзьлезьці на шчотачную гару кожнаму цікава, і адзін перад адным выклікаюцца дзеці.

— Я палезу!

— Не, я, я!

Адчыніліся дзьверы і на парозе стала Зоська.

— Лезь на гару, лезь,—раптам закрычалі ўсе, убачыўшы яе.

Яна толькі вачыма лыпала.

— Гэта дзяўчынка з нашага зьвяна,—растлумачыла Поля інструктарцы.—Але яна ад нас асталася. Кароткай дарогі шукала,—падкусьліва дадала Поля.

— Сапраўды, мусіць, самая лёгенькая з усіх вас будзе,—згадзілася інструктарка — лезь, дзяўчынка, па гэтай драбінцы наверх і падавай шчоткі ўніз.

Зося была вельмі рада, што яшчэ ня дужа спазьнілася і што адразу яна возьмецца за работу. Спрытна, як вавёрка, дабралася яна па драбінцы наверх шчотачнае гары. Арончык і Надзя сталі на драбінцы: ён вышэй, Надзя ніжэй. Зося падавала шчоткі, і з рук у рукі яны хутка пераходзілі да паковачніц.

Усе маўчалі, старанна працуючы, толькі шпаркім рухам

узьяталі рукі ды шоргалі ногі тых, што адносілі шчоткі ў паковачную. Шчотачная гара меншала.

Прагудзеў гудок на абед для першай змены рабочых.

Разборка шчотачнае гары падходзіла к канцу. Праз некалькі хвілін дзеці ўжо адтрасаліся ад пылу.

— Пайду шукаць сваю маму. Буду разам з ёй абедать тут на фабрыцы,—сказала Настуля.—Я сёння ў школе і талёнчыка на абед ня брала.

— Добра працавалі, дзеці,—сказала інструктарка.

— Другім разам дам вам іншую работу і норму выпрацоўкі дам. Ваша група ў школе ўдарная?

— Ударная, ударная,—закры-

— Добра,—сказала інструктарка,—а навошта ўдарніцтва, вы ведаеце?

— Ведаем,—адказала адразу некалькі галасоў. Мы ведаем—ударніцтва і соцпаборніцтва павышаюць прадукцыйнасьць працы, паляпшаюць якасьць прадукцыі, зьніжаюць сабекошт...

— Ну, а чаму вы прышлі сюды працаваць? Ці вы ўсе зьбіраецеся застацца рабочымі на нашай фабрыцы?

— Ведаю,—першы крыкнуў Арончык.—Політэхнізацыя.

— Правільна. Але растлумач ты мне лепш гэтае слова „політэхнізацыя“.

— Гэта,—тлумачыў Арончык,—трэба каб усякую працу разумець, каб рабочы на фабрыцы ведаў усе машыны: каб ён умеў працаваць і пры варштаце, і пілой, і гэблем, бо цяпер-жа рабочыя гаспадары на сваіх фабрыках і заводах, а кожны гаспадар павінен добра ведаць сваю гаспадарку. Я ў „Іскрах Ільліча“ апавяданьне пра політэхнізацыю чытаў і ў школе нам шмат пра гэта гаварылі.

— Дык вось,—казала далей інструктарка.—Вы павінны набыць працоўныя навукі, вы павінны пазнаёміцца з рознымі процэсамі працы. Вы яшчэ маленькія, дык вы сёння толькі шчоткі разьбіралі,—але і гэтая работа на фабрыцы патрабуе

без, яе не абыйдзешся. Другім разам дамо вам якую новую работу. Старэйшыя групы з вашай школы у нас ужо розную складаную работу робяць, а пачалі яны таксама з самага простага. Падрасьціце, пазнаёміцеся і вы з машынамі на фабрыках і заводах, пазнаёміцеся з працай у колгасах.

— Мы ў колгас ходзім,—закрычала ўсё зьвяло.—Мы расаду хадзілі садзіць і буракі пойдзем палоць.

— Я трактарыстам буду!—выкрыкнуў Юзік свае даўныя мары.

Ідучы назад у школу ўсе жартавалі з Зоські:

— Зося, ты якой дарогай цяпер пойдзеш,—нашай доўгай ці сваёй кароткай: туды, потым туды, потым сюды...

— Ай, ня лезьце,—зьбянтэжана сказала Зося.

Другім разам Поля Матусэвіч папярэдзіла ўсё сваё зьвяно:

— Заўтра, каб а полове дзевятай усе сабраліся ў школе. І ніякіх там дарог, ніякіх пачаканак. Пойдзем усе разам. Калі ты ва ўдарнай групе, дык ня выдумвай свайго лішняга а будзь арганізаваным.

Прышлі на фабрыку ўсе разам без ніякіх прыгод.

Працавалі гэтым разам у сьвідравальным цэху. Сьвідравальны варштат на чатыры шпін-

далі. сьвідраваў дзірачкі ў драўляных пляначках. У гэтыя дзірачкі потым прадзяваліся пучкі воласу. Пасьля сьвідраваньня ў дзірачках яшчэ заставаліся маленькія трусачкі дрэва. Дзецям трэ было прачысьціць ад пілавіння гэтыя дзірачкі, каб пучкі воласу маглі вольна праходзіць у іх.

Работа нескладаная. Але дадзена была норма прачысьціць па 30 пляначак за 3 гадзіны працы. Кожнаму ў рукі далі шурпаватае шыльца, і ўся група старанна ўзялася за працу.

Работа не цяжкая, але кожны працуе па-рознаму. Той лаўчыцца, як найзручней трымаць пляначку; тая прачышчае дзі-

рачкі не па парадку, сьпярша адну, потым праз дзеве другую, заўважае, што прамінула, скоса паглядае на таварышоў, ці ва ўсіх ладзіцца работа, шумна ўздыхае і, націскаючы струмантам, старанна чысьціць дзірачкі, ужо ня мінаючы ніводнай.

Найлепш працуе Поля. Яна вельмі ўважлівая, і ўвесь працэс работы ідзе ў яе разьмераным рухам. Прачысьціла адну пляначку, паклала, узяла другую і з кожнай новай рукі яе ходзяць больш пэўна і ўмела.

Найбольш мітусьлівы Юзік. Ён хапаецца, каб зрабіць хутчэй больш за ўсіх, пляначка валіцца з яго рук. Круглы Арончык сапе носам ад напружанасьці, але не астаецца ад другіх, і прачышчаныя пляначкі роўным грудком растуць перад ім.

Калі прагудзеў гудок на абед,

група пачала падлічаць, хто колькі зрабіў. Для першага разу працавалі вельмі добра. Поля прачысьціла аж 38 плянак, Настуля—33, Арончык—31. Амаль што ўсе зрабілі норму, толькі Юзік прачысьціў усяго 25 пляначак.

Ён адчуваў сябе зьбянтэжаным, але інструктарка, падлічваючы яго працу, супакойвала.

— Нічога, хлопчык. Я бачыла, як ты стараўся. Не хапайся толькі, дык другім разам і ты норму зробіш.

Ад вялікай стараннасьці дзеці панаціскалі сабе мазалі на пальцах.

Прышоўшы ў школу, яны паказвалі свае рукі і з гонарам тлумачылі:

— Глядзеце, першыя працоўныя мазалі на руках. Бачыце, як мы стараліся.

МАШЫНІСТЫ

Верш: З. АСТАПЕНКІ

Малюнк: А. ТЫЧЫНЫ.

Там, дзе неба сьпякотнае, сіняе,
А пад небам—пяскоў акіян,
Ёсьць, далёка ад нас, краіна,
А завецца яна—Казакстан.

Казакстан—

Гэта там:

У Сярэдняй Азіі...

Не скажу адразу я,

Колькі там язды,

Каб трапіць туды.

Пэўна трэба доўгі час,

Ня спыняючыся, мчаць

У шумлівых цягнікох

Па ўзгор'ях,

Па пясках,

Дзе ідуць марудна

Рыжыя вярблюды...

Ды апавяданьне—

Вам скажу адразу я—

Не аб Казакстане

І Сярэдняй Азіі,

А пра казака,

Малога хлапчука,

Імем—Тансыка...

* * *

Дзе вятровы сук,

Дзе вярблюжы крык—

Жыў хлапчук Тансык.

Сірата ён чысты...

Бацька быў калісьці,

Ды, пашоўшы хворым

Пасьвіць статкі ў горы,

Недзе там загінуў—

Няма і ўспаміну.

А малога Тансыка

Бай*) узяў за батрака.

Праляталі тыдні, дні

Без канца і краю.

*) Бай—кулак

Хлопец пасьвіў табуны
Багатага бая.

Быў за ежу—
Чэрствы хлеб.
А за хату—
Чысты стэп.
А замест сяброў—
Дзьвесьце бараноў,
Коні ды вярблюды—
Рыжыя няўклюды.

* * *

А па стэпу, праз пяскі
Прабягалі цягнікі.
Там, сьпяваючы пяском,
Пад вятровы хрып,
Нёс цягнік за цягніком
Волатны Турксіб ¹⁾.
Марыў Тансык часта,
Як аб нейкім шчасьці,
На цягнік папасьці...

¹⁾ Нядаўна пабудаваная чыгунка, якая злучае Сібір з Туркастанам.

Кінуць злога бая,
Гэты стэп бяз краю,
Тлустых бараноў...
Не вярнуцца зноў...

* * *

Аднойчы з Кунгей-Алатау, ²⁾
З узгор'яў каменных і хмурых
З пяшчанаю хмарай зьлятала
Стэповая грозная бура.
Шумела ўвесь дзень
І ўвесь вечар,
Зрывала казацкія юрты.
Засыпала статкі авечак,
Шмат іх загінула з гурту.
Дрыжыць на узгорку Тансык
Пад буры раз'юшанай сых...

—

Злосны ай яй-яй...
Раззлаваны бай—
Сорак бараноў
Хмарами пяскоў
Ў стэпу замятала,
Двух каней ня стала.
Сьвішча бай качмой, ³⁾
Хвошча Тансыка.
Лютаю рукой
Б'е ён батрака.
Лаяў, катаваў...
Разьлятаўся крык...
... Увечары ляжаў
Ледзь жывы Тансык.
А на заўтра зьнік
У стэпах Тансык.

* * *

Разгарнуўся стэп
Вольна з краю ў край.
— Дзякую за „хлеб“,

²⁾ Горны хрыбет.

³⁾ Хаты

⁴⁾ Качма—бізун.

Тоўстапузы бай.
 Жоўты стэп імгліцца
 Пад вятровы сук,
 На кані імчыцца
 Ё вольны сьвет Тансык.
 Сьціснуўся кулак,
 Зьнік з вачэй адчай.
 — Больш я не батрак,
 Тоўстапузы бай!
 І праз нейкі час
 Па сухіх пяскох
 Тансыка дамчаў
 Да Турксібу конь.

* * *

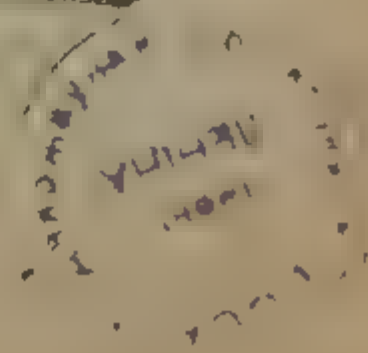
Вам ведаць напэўна ахвота,
 А што-ж было потым?

Калі запалалі агні
 Турксібу па вольнаму краю,
 Мінулі раздольныя дні
 Для лютага ворага бая.
 Ёзьняліся працоўныя масы
 На барацьбу за колгасы
 І за зьнішчэньне ўсіх баяў—
 Ворагаў вольнага краю.

Гады па-над стэпам ляцяць,

Напэўна прайшло гадоў пяць.
 Дзе вецер сьпявае асіплы,
 Імчыцца цягнік па Турксібу.
 Пад ветраў напэвы і сьвіст
 Чарнявы глядзіць машыніст.
 І цьвёрда вядзе свой цягнік
 Калішні батрак—
 Тансык.

821/48
 49834

Апавяданьне І. КАГАНОЎСКАЙ

Дзеці часта зьбіраліся каля электрастанцыі. Ём было цікава ведаць, куды гэта складваюцца і на што патрэбны гэтыя земляныя цаглінікі, якія кожны дзень прывозіць на двор электрастанцыі маленькі цягнічок.

Шмат іх, гэтых цаглінак. Навошта іх гэтак многа? Што будуюць з іх?

Рабочы адчыніў браму. Дзеці падышлі да яго.

— Дзядзька, што вы робіце з гэтых земляных цаглінак? Што вы з іх будуеце?

Засьмяяўся рабочы.

— Вось прыдумалі: земляныя цаглінікі. Гэта і торп, а не цаглінікі і нічога ты з яго не пабудуеш. А што мы робім з яго—уваходзьце і паглядзеце самі.

Дзеці ўвайшлі на двор электрастанцыі. Як тут цікава! Праз вокны было відаць, як круцяцца вялікія колы і нешта моцна гудзе. А пасярод двара ляжыць цэлая гара земляных цаглінак.

Дзеці запыталіся:

— Навошта вам гэтулькі шмат? Што вы з іх робіце?

— Нам іх патрэбна шмат, шмат. Наш цягнічок не спраўляецца вазіць. Ubачыце самі.

Рабочы адчыняе дзьверы качагаркі. Як там гарача. Стаяць рабочыя і кідаюць у печ гэтыя цаглінкі. А цаглінкі гараць.

— Торп ідзе на апал электрастанцый, фабрык, заводаў. Гэта ён круціць колы машын, дае сьвятло і цяплыню. У нас шмат тарпных залежаў. Шмат торпу ляжыць нескарыстым, — казаў дзецям рабочы.

— А дзе гэты торп робіцца, — запытваюцца дзеці ў рабочага, — таксама на фабрыцы?

— Не, торп ляжыць у зямлі.

— У зямлі? — здзівіліся дзеці.

— Ага, у зямлі. Вось прыходзьце заўтра. Мы паедзем туды, дзе здабываюць торп.

Дзеці здаволеныя пашлі дамоў.

* * *

— Та-та-та, та-та-та, — стукаюць колы цягнічка.

Кучказьбірацель — машына, якая здабывае торп. Працуе

Гу-гу-гу,—гудзе маленькі паравоз. Стаяць людзі на дарозе і думаюць:

— Куды гэта едзе цягнічок?

А колы цягнічка выстукваюць: торп узяць, торп узяць.

На цягнічку ехалі дзеці глядзець, як здабываецца торп.

Урэшце прыехалі. Балота ўсё перарэзана на кавалкі. Гудзе нейкая машына.

— Дзядзька, а дзе-ж здабываюць торп,—запыталіся дзеці ў рабочага.

— Вось тут і здабываюць торп. Усё навакол—гэта і ёсьць тарпяное балота. Торп—гэта перагніўшыя расьліны, карэньні расьлін. Усё гэта зьлежавалася на працягу многіх гадоў і ўтварыўся тарпяны пласт. Рабочыя капаюць яго, кладуць на машыну. Машына прасуе, рэжа яго на цаглінкі. Пасьля

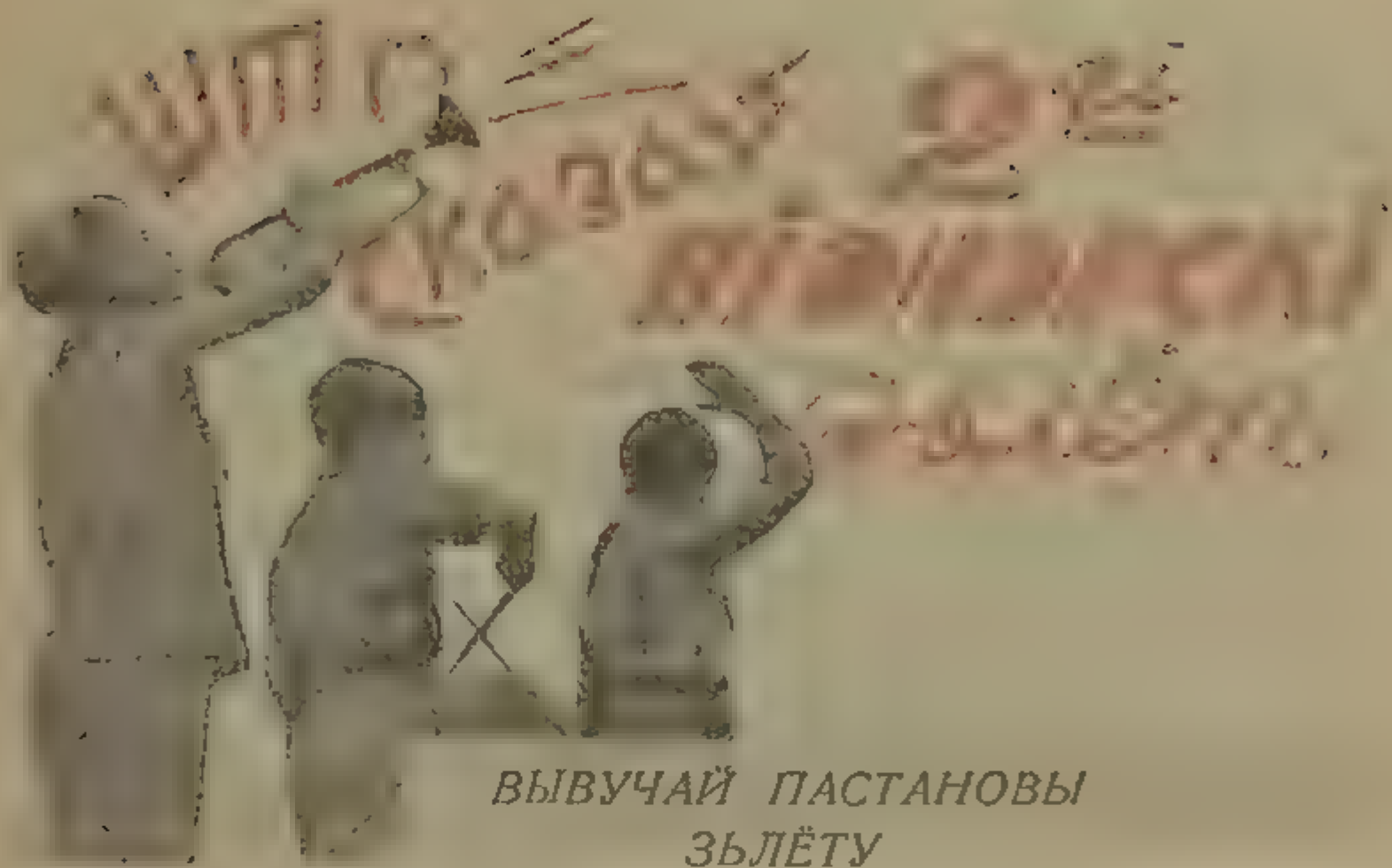

раскладаюць цаглінкi на сонца сушыць. Сухі торп
кладуць на цягнічок і адвозяць на электрастанцыю.

У Беларусі вельмі шмат торпу. Ён да гэтага часу
ляжаў сабе спакойна. Але цяпер узяліся за яго.
Для новых фабрык і заводаў нам патрэбна многа
апалу. Торп-жа з'яўляецца самым танным і каш-
тоўным апалам. Будуюць тарпяныя заводы, якія
здабываюць торп. Беларусь—гэта тарпяны Донбас.
Торп паступова будзе замяняць дровы, якія каш-
туюць даражэй.

Весела было дзецям ехаць назад. Вагоны цяг-
нічка былі напоўнены торпам.

Гудзеў паравоз, а колы цягнічка выстуквалі: торп
вязем, торп вязем.

У канцы ліпеня скончыў сваю работу 2-гі Ўсебеларускі зьлёт піонэраў. Цэлы тыдзень працаваў зьлёт. Больш за 900 дэлегатаў з усіх куткоў Беларусі з'ехалася ў Менск на зьлёт, каб падагуліць сваю работу ды абмяняцца вопытам працы.

Піонэры актыўна дапамагаюць у працы нашай партыі, комсамольцам, усім рабочым і колгасьнікам.

Разам з рабочымі яны змагаюцца за тое, каб з посьпехам выканаць промфінплян на заводзе. Калі хто з рабочых ня прыдзе на работу альбо будзе кепска працаваць, дык яго піянеры запішуць на чорную дошку. Піонэры дапамагаюць уцягваць рабочых ва ўдарныя брыгады. Зьбіраюць сярод рабочых каштоўныя прапановы для таго, каб палепшыць работу на вытворчасці.

Ня меншую работу праводзяць і піонэры колгасаў, саўгасаў і вёсак. Яны разам са старэйшымі змагаюцца за выкананьне плянаў сяўбы, дапамагаць чысьціць насенне, зьбіраць ураджай. Уцягваюць сваіх бацькоў ва ўдарныя брыгады. Піонэры змагаюцца за суцэльную калектывізацыю. Яны ўцягваюць сваіх бацькоў у колгасы.

Тысячы тон сабранага піонэрамі уцілю, тысячы няпісьменных навучаных піонэрамі грамаце—усё гэта даводзіць аб тым што піонэры—актыўныя змагары за новае лепшае жыццё, за пяцігодку.

Нашай партыяй і ўрадам піонэры ўлічваюцца як моцная сіла. Піонэрам урад нават даў сваё дзяржаўнае заданьне, у якім намецiў асноўныя для іх работы. Каб паспяхова выканаць гэта заданьне, піонэры заключылі

нізацыямі: Народным Камісарыятам Земляробства, Вышэйшым Саветам Народнае Гаспадаркі, Колгасцэнтрам, Народным Камісарыятам Ас'веты.

школа, за ўсеагульнае навучаньне стала штодзённай работай піонэраў. Ды ці мала яшчэ можна налічыць тых франтоў, на якіх змагаюцца піонэры.

I. БУДЗЕМ ЯШЧЭ ЎПАРЦЕЙ ЗМАГАЦЦА ЗА ПРОМФІНПЛЯН

На зьлёце дэлегаты падзяліліся на асобныя сэкцыі. Усяго было 8 сэкцый. Былатут і сэкцыя па ўдзелу піонэраў у выкананьні промфінпляну. Дэлегаты ад вытворчых атрадаў, якія працавалі ў гэтай сэкцыі, абмяняліся вопытам працы асобных арганізацый.

У далейшым піонэрам трэба

ўзмацніць работу на вытворчасці, палепшыць якасьць работы. Прыцягнуць да гэтае работы неарганізаваных дзяцей.

Змагацца за аўладаньне тэхнікай, за рацыяналізацыю, за гаспадарчы разрахунак — вось чарговыя задачы, на выкананьне якіх павінны быць накіраваны і піонэрскія батальёны,

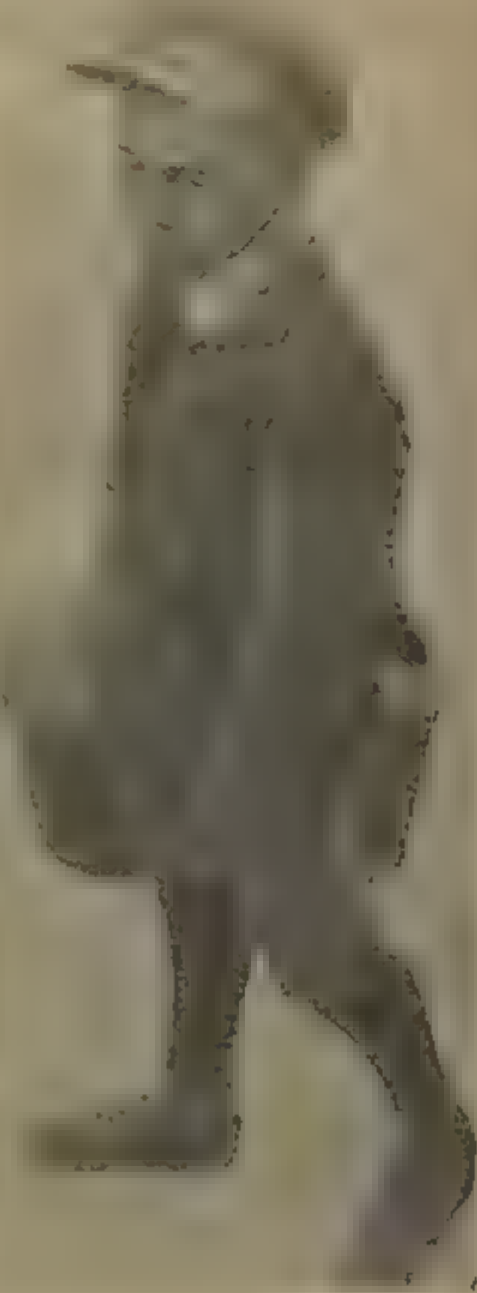
II. ЗА СУЦЭЛЬНУЮ КОЛЕКТЫВІЗАЦЫЮ

Сэкцыя па барацьбе за суцэльную калектывізацыю была самаю большаю на зьлёце. І ня дзіўна. Барацьба за ператварэньне старой жабрацкай вёскі ў буйныя соцыялістычныя гаспадаркі—колгасы стала блізкай піонэрам, стала іх штодзённай работай.

Але яшчэ вялікія задачы стаяць перад піонэрамі ў гэтай галіне работы. У БССР калектывізавана ня больш палавіны гаспадарак. А да канца пяцігодкі мы павінны калектывізацыю ў асноўным закончыць.

Асноўныя задачы піонэраў у гэтай рабоце наступныя: змагацца за гаспадарчае замацаваньне арганізаваных колгасаў, за перавод усяе работы ў колгасах на зьдзельшчыну, уцягваць сваіх бацькоў і ўсіх беднякоў і сераднякоў у колгасы.

На зьлёце!

III. ЗРОБІМ ШКОЛУ

Сэкцыя за політэхнічную школу абгаварвала, як хутчэй ператварыць нашу школу ў політэхнічную, каб зрабіць яе цэхам заводу, колгасу, саўгасу. Усё навучаньне ў політэхнічнай школе трэба звязаць з вытворчаю працаю прадпрыемства, з грамадзка-політычным жыццём гэтага прадпрыемства.

Бліжэйшыя задачы піонэраў у барацьбе за політэхнічную

школу наступныя: дабівацца прымаваньня ўсіх школ да вытворчасці. Патрабаваць ад адміністрацыі прадпрыемства, каб школа была ўключана ў промфінплян. Заклучыць новыя дагаворы між школай і прадпрыемствам і правяраць, як яны выконваюцца. Прыцягваць рабочых, колгаснікаў да абгаварвання праграм школы. Прыцягваць неарганізаваных дзяцей да ўсёй гэтай работы.

IV. РЫХТАВАЦЬ СЯБІ ДА

На зьлёце працавала вайскова-фізкультурная секцыя. Акрамя гэтага быў праведзены спецыяльны вайсковы дзень. Гэты дзень дэлегаты правялі ў чырвонаармейскіх лягерах, разам з чырвонаармейцамі.

Дэлегаты зьлёту адзначалі, што ў атрадах і школах мала звяртаюць увагі вайскавай рабоце. А для таго, каб у любы момант выступіць на абарону

нашае краіны, каб даць належны адпор буржуям, якія памкнуцца захапіць наш Саюз, трэба ведаць вайсковую справу, трэба быць падрыхтаванымі.

У далейшым трэба больш звярнуць увагі на вайсковую работу. Вайсковая работа павінна стаць адной з важнейшых работ атрадаў і школ. Трэба кожную работу атраду звязваць з вайскавай падрыхтоўкай.

V. „ДРУК—САМАЯ МОЦНАЯ ЗБРОЯ НАШАЙ ПАРТЫ“

Гэтак сказаў тав. Сталін. Гэта адносіцца і да нашага дзіцячага куністычнага друку.

На зьлёце працавала секцыя друку. Дэлегаты гэтай секцыі—дзяткоры абгаварвалі шляхі сваёй далейшай працы.

Перад дзяткамі стаяць вялізарнейшыя задачы. Ім трэба арганізоўваць масы дзяцей на ўдзел у сацыялістычным будаўніцтве. Праз друк дзяткоры змагаюцца з недахопамі ў працы.

Дэлегаты секцыі друку адзначалі, што ў атрадах і школах яшчэ дрэнна пастаўлена праца з выданьнем пасьценных газэт. Ня ўсе яшчэ піонэры і вучні выпісваюць нашы дзіцячыя газэты і часопісі.

На зьлёце выдавалася газэта „Зьлётавец“. Газэта ўзьняла пытаньне аб тым, каб пачаць выданьне ў Беларусі акцябрацкай газэты. Усе піонэры павінны падтрымаць гэту прапанову.

Піонэры не забыліся і пра акцябрат. На зьлёце працавала сэкцыя па рабоце з акцябрагамі. На гэтай сэкцыі піонэры вырашалі пытаньне, як лепш падрыхтоўваць сабе зьмену—акцябрат, як лепш з імі працаваць.

Дэлегаты гэтай сэкцыі гаварылі, што піонэры зусім мала зьвяртаюць увагі акцябратам, зусім слаба імі кіруюць. Таму групы акцябрат распадаюцца і не працуюць.

Акцябраты павінны патрабаваць ад піонэраў, каб яны выконвалі пастанову 2-га зьлёту—больш зьвярталі ўвагі на акцябрат. Піонэры павінны ўцягваць акцябрат у работу сваіх атрадаў.

Многія групы акцябрат не працуюць таму, што ў іх няма кіраўнікоў. Піонэрскія атрады

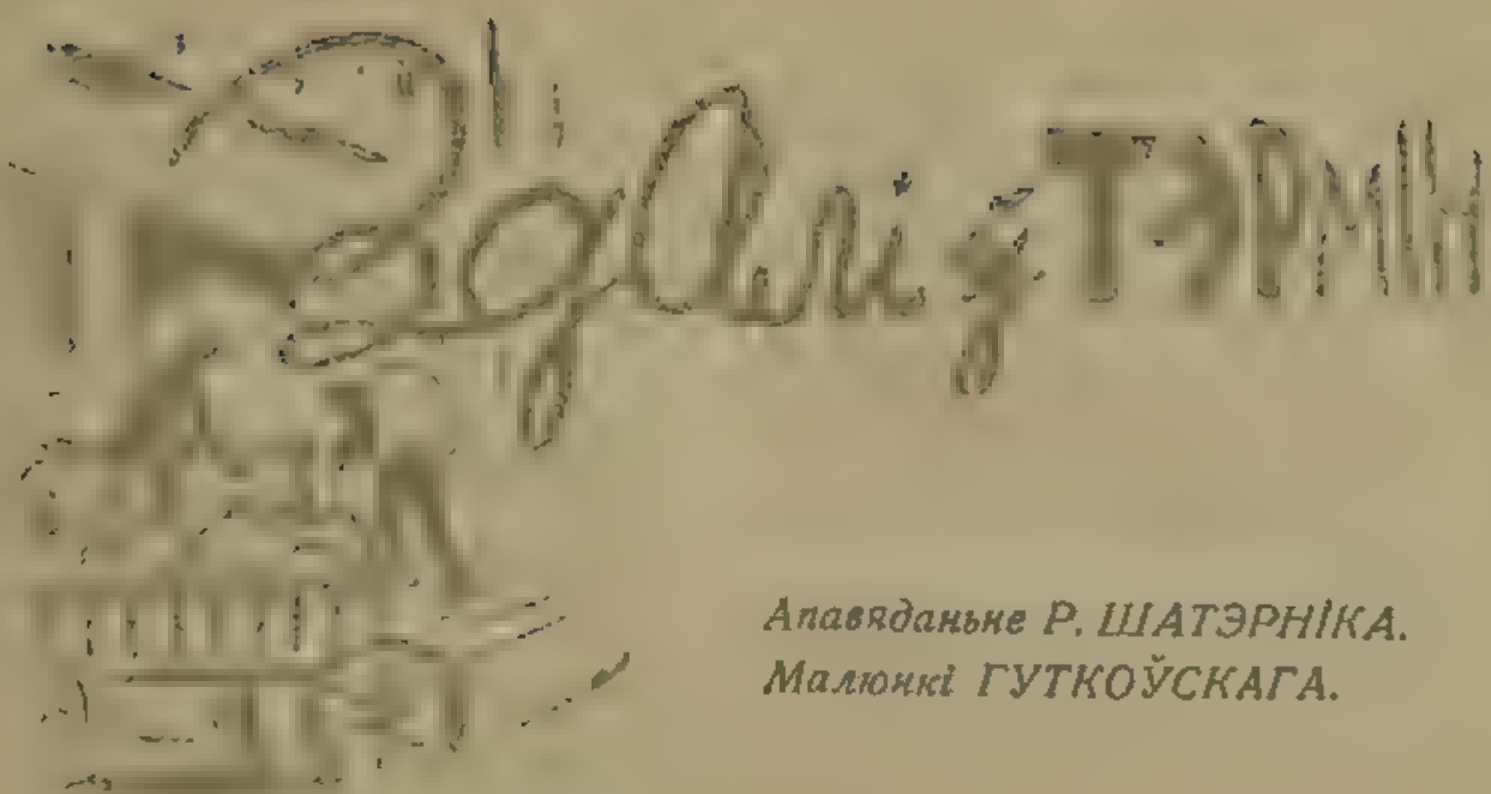
не паклапаціліся вылучыць сваіх лепшых піонэраў-комсамольцаў для работы з акцябратамі.

Акцябраты патрабуюць увагі. Яны хочуць актыўна разам з піонэрамі працаваць на пасільных для іх вучастках соцыялістычнага будаўніцтва. Абавязак піонэраў і комсамольцаў уцягнуць акцябрат у гэтую работу.

Да першага зьлёту ў Беларусі было толькі 75 тыс піонэраў. А да 2-га зьлёту мы ўжо маем 200 тысяч. Хоць гэта і вялікі рост, але ён нас не задавальняе. Трэба тэмпы росту піонэрскай арганізацыі павялічыць.

Зьлёт пастанавіў, каб за самы кароткі час уцягнуць у піонэрскія рады ўсіх дзяцей рабочых, дзяцей колгаснікаў, беднякоў і батракоў.

Апавяданьне Р. ШАТЭРНІКА.
Малюнкі ГУТКОЎСКАГА.

Ціха на полі. Ня чуваць вясёлых сьпеваў жней. Ня чуваць больш вясёлага стракатаньня жнярак. Жніво скончылася. Замест буйных каласоў застаўся на полі калючы жнеўнік. Часьцей пачалі ісьці дажджы. Пачыналася восень.

Гул малатарняў чуваць быў кожную раніцу. Гэта колгасьнікі малацілі новае збожжа.

У колгасе „Большавік“ таксама рыхтаваліся да малацьбы. Ёх выклікаў суседні колгас „Перамога“ на спаборніцтва: хто хутчэй змалоціць. Абодвы колгасы рыхтавалі Чырвоны абоз хлеба дзяржаве. Да адпраўкі абозу засталася толькі пяць дзён.

Піонэрскі атрад збор склікаў, каб пагаварыць, які ўдзел павінны прыняць піонэры ў малацьбе.

На зборы аднагалосна вырашылі вылучыць піонэрскую брыгаду. Гэтай брыгадзе даручылі разам з колгасьнікам, брыгадзірам па малацьбе, праверыць, ці спраўна малатарня, дапамагчы змазаць яе і прывесці ў парадак.

На заўтра раніцою Гэлька, Алесь, Янка і Рыгор з брыгадзірам дзядзькам Андрэям пашлі аглядаць малатарню. Перагледзілі кожную шрубку. Змазалі маслам. Малатарня спраўна.

Пад вечар піонэры з дзядзькам Андрэям запрэгілі ў малатарню на поўгадзіны коні, падвезьлі воз жыта, каб зрабіць спробу і на заўтра з раніцы пачаць малацьбу.

Весела загула малатарня. Гул разносіўся па ваколіцы. Рыгор з Алесем паганялі коні. Дзядзька Андрэй падаваў у цапы. Снапы

II.

Сон не бярэ нешта сёння кулака Мацьвея. З яго галавы ня вылазіла думка аб тым, што колгас у тэрмін здае хлеб дзяржаве. Выгляд у яго быў страшны. Налітыя кроўю вочы блішчалі як у раззлаванага сабакі.

Паляжаў ён з гадзіну. Устаў. Вышаў на двор. Было ўжо пасля поўначы. Цемра ночы глынула яго. Неўзабаве недзе ціхенька скрыпнулі вароты. Пачуўся ціхі, ціхі шопат. А праз гадзіну кулак Мацьвей вярнуўся. Борздыенька скінуў боты і лёг спаць.

III.

Яшчэ з раніцы забегалі ў колгасе. Як пчолы ў вульлі. Гамонка, сьмех чуваць былі.

— Якуб, уставай, малаціць пара, — гукаў у вакно дзядзька Андрэй колгасьніку Якубу.

Прахапіліся і дзеці. Тыя дні бывала з пасьцелі ня ўспораці. А сёння раненька ўсе былі на нагах. Нават маленькая васьмігадовая Зоська, дачка Андрэя, прачнулася. Яна таксама збіралася малаціць.

— Алесь, мы будзем і сёння паганяць коні, — звярнуўся Рыгор да Алеся, праціраючы заспаныя вочы.

Алесь з Рыгорам пабеглі ў хлеў, дзе стаялі коні. Спраўна надзелі коням аброці. Вывелі на двор. Падышоў колгасьнік Антось. Надзелі хамуты, зачалі пастронкі. Колгасьнікі гуртам накіраваліся ў гумно да малатарні.

Запрэглі коні. Разьмеркавалі працу. Піонэры ўзяліся адграбаць салому.

Дзядзька Андрэй падліў у манежы алівы.

— Ну, хлопцы, паганяй! — Прыкнуў ён Алесю і Рыгору.

Коні крапнуліся. Раптам затрашчалі цапы ў малатарні. Аскабалак ад цапоў адскочыў у бок і папаў дзядзьку Андрэю ў шчаку. Усе забегалі. Што такое рабілася — ніхто ня ведаў.

Сунялі коняй. Пачалі разглядаць. Цапы былі ўшчэнт паламаны. У цапах знайшлі пагнуты жалезны прэнт. Адкуль ён узяўся — ніхто ня ведаў.

— Я ўчора з піонэрамі ўсё да шрубкі прагледзеў. Нават малаціць пробвалі. Усё было спраўна. А вось на табе, — кажа дзядзька Андрэй закрываючы рукою параненую шчаку.

Мацьвея. IX ХХІІІ года 1918 г. Мацьвея забраў у міліцыю, куды яна чапляла вяровачку,—сказала Зоська.

Колгасьнікі абступілі Зоську. Усім стала зразумела.

— Вось ён, кулачынз. Душагуб. Яму ня мила, што мы чырвоны абоз рыхтуем. Ён хацеў сарваць чырвоны абоз. Зараз-жа ехаць у міліцыю,—моцна прагаварыў колгасьнік Антось.

IV.

Малатарню наладзілі. Колгасьнікі ў адказ кулаку яшчэ шпарчэй узяліся за работу. За два дні змалацілі 20 вазоў жыта.

А праз дзень колгасьнікі нарыхтавалі Чырвоны абоз. Напикавалі 15 хурманак мяшкімі з сьвежым жытам. Піонэры ўпрыгожылі вазы сьцяжкамі, лёзунгамі. Да дугі пярэдняга возу прычалілі вялікі сьцяг з надпісам: „Чырвоны абоз хлеба—пролетарскаму гораду“.

На воз узлез дзядзька Андрэй. Ён пачаў прамову:

— Ну, таварышы, не ўдалося кулаку сарваць наш Чырвоны абоз. Перамога за намі. Абоз адпраўляем у тэрмін. Але грэба памятаць, што гэта не апошняя спроба клясавага ворага. Трэба зорка ча ім сачыць.

Трэба падзякаваць Зосьцы і піонэрам, што яны дапамаглі нам у падрыхтоўцы Чырвонага абозу. Мы адпраўляем хлеб у Менск, рабочым. Сеньня ім скажам, што разам з імі, пад кіраўніцтвам нашай партыі, мы пераможам кулакоў, мы пабудуем лепшае жыццё—соцыялізм.

Абоз крануўся. На пярэдняй хурманцы сядзеў дзядзька Андрэй. Рыгорка і Зоська. Алеська кіраваў канём.

Кулака Мацьвея забралі. Ён у міліцыю.

Кожны дзень раненька бацька хадзіў даглядаць; скаціну. Вельмі часта хадзіў і я дапамагаць, але сёння я праспаў, і бацька пашоў адзін. Яшчэ я не абуўся, ак бзцька ўвайшоў у хату і сеў на лаву. Я паглядзеў на яго і заўважыў, што ён нечым вельмі заклапочаны. Я падумаў, можа што здарылася з канём ці з кароваю і таксама занепакоіўся. Бацька сядзеў моўчкі і глядзеў на бэльку пад столлю. Маці ўходжвалася каля печкі і таксама неспакойна раз-па-разу паглядала на бацьку, але пытацца ў яго чамусьці не асьмэльвалася. Я ня мог больш стрымацца і запытаўся:

— Тата, што здарылася?

— І дапраўды, Максім; чаго ты такі сумны ўвайшоў у хату? Можа якая бяда здарылася з скацінаю? — перапыняла мяне маці.

— Чаму-ж тут радавацца, — сказаў бацька, калі сёння ўначы на нашым кані ездзіў дамавік... Стаіць увесь мокры і дрыжыць, мабыць, з перапалоху. А ўжо калі дамавік выбраў каня — кепская справа: што ночы будзе марнаваць, пакуль не дакончыць. Мусіць прыдзецца нам з сваім канём разьвітацца...

... Конь фыркаў, біў нагамі.

Маці задрыжала.

— Няўжо-ж нельга выгнаць дамавіка? — запытаўся я.

— Як-жа яго выганіш? Хіба пайду зараз за парадаю да бабкі Луцэі. Яна знахарка і, мусіць, ведае якое слова супроць дамавіка.

Бацька пашоў да знахаркі, я ў хлeў. Конь стаяў потны і дрыжаў.

Увечары бацька ўзяў сьвяцонага маку і сеў каля хлява пад страхою. Мне забаранілі выходзіць з хаты, але я ня вы-

ка. Мне хацелася бачыць, як бацька будзе выганяць дамавіка і які ён, той дамавік.

Было ціха і спакойна. Раптам конь зафыркаў, захроп і пачаў біць нагамі. З мае засады добра відаць быў бацька.

Ён асьцярожна вылез з-пад страхі, узяў кош з макам і пачаў падкрадвацца да каня. Скорэ ўвайшоў бацька ў загарадку, дзе стаяў конь. Я таксама цішком падышоў да хлява, але, на жаль, нічога ня бачыў, а толькі чуў, як бацька выгаварваў нейкія незразумелыя словы і абсыпаў каня макам. Я пашоў у хату.

Неўзабаве ўвайшоў і бацька. Я запытаўся:

— Ну, што, бачылі дамавіка?

— Не,—адказаў бацька, чухаючы патыліцу.

— А які ён, той дамавік?— запытаўся я ў бацькі.

— Кажуць, нібы ён ня ўсюды аднолькавы бывае. Вось, напрыклад, у нас, як казалі бабуля Луцэя, ён калматы, з вялікаю барадою і кучаравымі валасамі на галаве. На руках і на нагах мае вострыя кіпцюры. Калі дамавік садзіцца верхам на каня, ён упіваецца кіпцюрамі ў скуру і той з болью пачынае кідацца ва ўсе бакі.

Я доўга ня мог заснуць. Усё , стаяў у ваччу дамавік.

вельмі напалохала іх. Усё маўчалі. Толькі піонэр Волісь сказаў:

— Баязьліўцы вы, а не піонэры, а што калі дамавік зусім не такі, як кажа яго бацька? Тады мы ўсім раскажам, што бабуля Луцэя дурасьветка, а ў яго бацькі ня ўсе дома.

Астатнія словы Воліся зрабілі ўплыў на некаторых хлапцоў. Хоць і было страшна, але мяне ўзяла цікавасьць, хацелася ўбачыць дамавіка. Некаторыя не паверылі Волісю. Яны баяліся дамавіка.

— Ну, добра,—сказаў Волісь,—хто баіцца, той няхай на печы сядзіць, а хто хоча бачыць дамавіка, няхай ідзе за мною.

Волісь сказаў загадка залезьці ў хлест усім і схавацца ў розных мясцох блізка адзін каля другога.

Увечары мы так і зрабілі. Настала ціхата. З кожнай хвілінай усё больш цямнела. Раптам конь пачаў фыркаць. Я ўглядаўся ў цемру, але нічога ня бачыў. Конь штораў усё больш фыркаў і біў нагамі. Я дрыжаў з перапалоку, як у трасцы.

Раптам адчыніліся дзверы і сьвятло месяца ахапіла каня. Волісь выходзіў з хлява.

— Ну, хлопцы, спаць. Заўтра ўсё раскажу.

Не пасьпелі мы выйсьці з хлява, як каля дзэвярэй зьявіўся бацька і пачаў лаяцца. Але Волісь заступіўся:

— Дарэмна, дзядзька, гневаецца. Мы толькі што бачылі вашага дамавіка.

— Маўчы, ты, падшывалец! Пачапіў на шыю чырвоную хустку і думаеш, што ведаеш усё лепш за старых людзей. Пажыві гэтулькі, як я, тады ня так засьпяваеш,—крычаў бацька на Воліся.

— Добра пажыву, а дамавіка я ўсё-ж такі бачыў. Гэта маленькі зьвярок, а не калматы з барадою... Калі я падбег да каня, дык ясна бачыў, што ён саскочыў з каня і схваўся ў кутку.

— Годзетабе жартаваць,—сказаў бацька злосна.

— Хочаце, дзядзька, даяду. Давайце паставім пастку і тады ўбачым, хто з нас кажа праўду.

Бацька доўга спрачаўся, але потым згадзіўся.

— Добра, стаў пастку. А як ня зловіш дамавіка, я табе пакажу.

Волісь скоро знайшоў пастку. Мы злавілі вераб'я і прывязалі яго ў пастцы.

Каля хлява стрэлі бацьку, ён засьмяяўся і крыкнуў:

— Дамавіку ня трэба вашага вераб'я. Яму давай каня... Пачакайце, ён вам пакажа дзе ракі зімуюць.

Бацька пашоў у хату. Волісь паставіў пастку, зачыніў дзверы і сказаў не чапаць пасткі да раніцы. Мы разышліся.

На другі дзень прышоў Волісь і вынес з хлява пастку.

У ёй быў нейкі маленькі доўгі зьвярок.

— Вось глядзецца, які дамавік,—сказаў Волісь.

... Волісь скоро знайшоў пастку.

— Але. Гэта-ж ласіца...—зьдзіўіўся бацька, ухапіўшыся за бараду, — у нас іх цэлае гняздо вывелася ў сьвіронку.

Маці таксама вышла з хаты паглядзець на дамавіка.

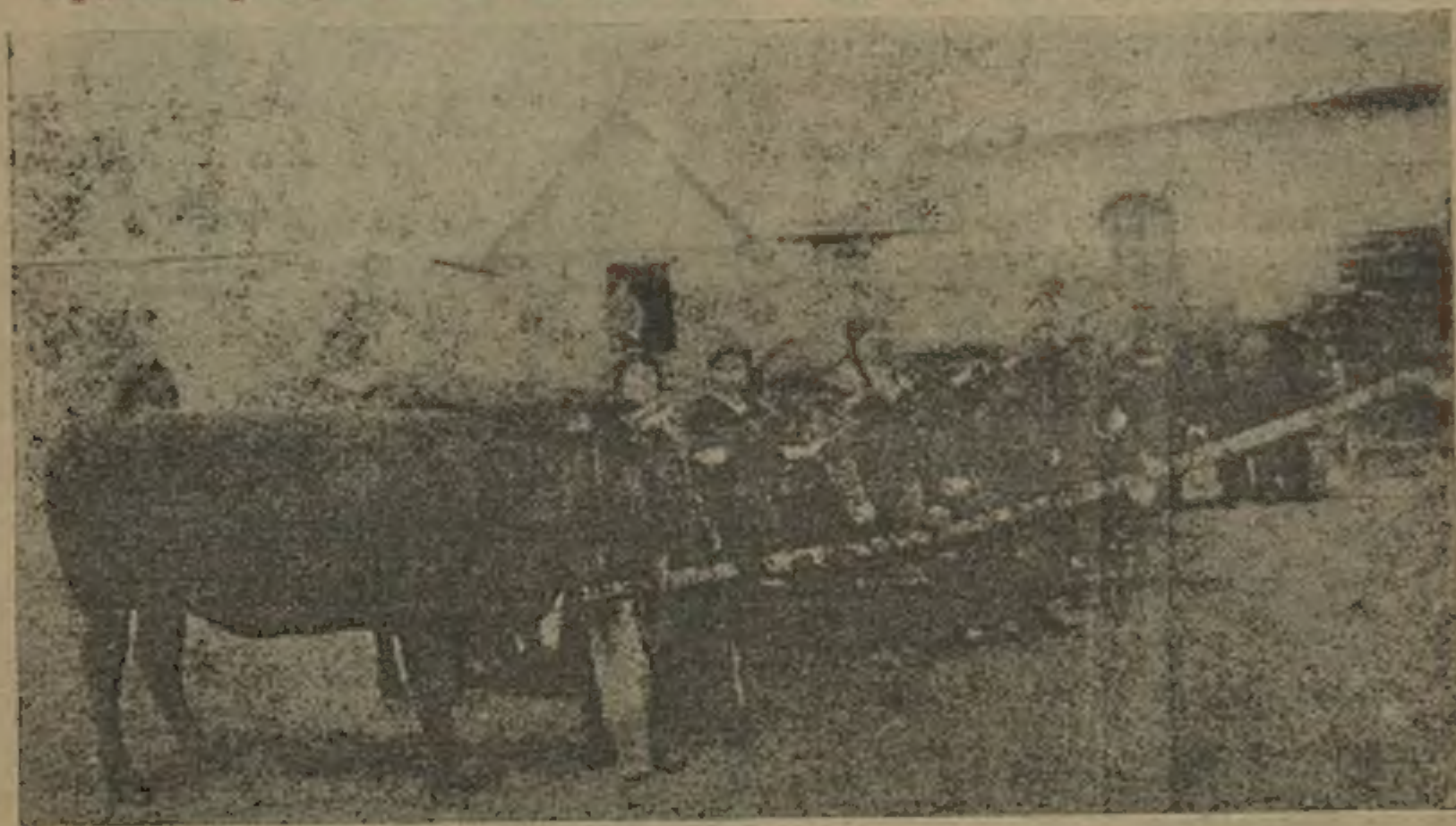
— Дык яна-ж мышэй ловіць. Пусьцеце яе,—сказала маці,—

у яе дзеці ёсць у сьвіронку.

— Гэта-то праўда, яна ловіць мышэй. Але яна, бачыце, марнавала вашага каня. Я чытаў у кніжцы, што ласіца скача на каня і шчыкоча яго. Конь б'ецца і

храпе, кідаецца ў розныя бакі і пакрываецца ўвесь пенаю, а гэты зьвярок са смакам ліжа пену. Калі вы пачалі гаварыць пра дамавіка, я і ўспомніў ласіцу.

У гэтым годзе мы павінны давесці лін буйнай рагатай жывёлы да 1200000 галоў. Такое заданьне партыі і ўраду. Будзем упарта змагацца, каб выканаць гэтае заданьне.

Каровы ў колгасе „Перамога“

Зьбяру 100 падпісчыкаў

Я аб'яўляю сябе ўдарнікам па пашырэнні часопісі „Іскры Ільліча“ сярод дзяцей.

Да першага студзеня я абавязваюся сабраць па Горацкаму раёну ня менш 100 падпісчыкаў. Выклікаю на соцсаборніцтва дзяткораў: ПЫХА, ЦЫРЛІНУ і КАРАНДЗЕЙ.

Дзяткор Б. ЮФЭ.

КУТОК АДПАЧЫНКУ

ЖАРТЫ

УПЭУНІУ

Настаўнік (гаворыць па тэлефону):—Дык кажаце, што ваш Янучок хворы, у школу ня прыдзе? Гм... а хто гэта гаворыць?

Голас (стараецца гаварыць груба):—Гэта мой тата.

НЯМА НІЧОГА ДЗІУНАГА

— Паглядзі, Кастусь, як ты запэцкаў рубашку ў пабелку. Увесь рукаў белы.

Кастусь:—Ну дык што тут дзіўнага? Я бачыў зусім белыя рубашкі, а то ўсяго адзін рукаў...

ПРАВІЛЬНЫ АДНАЗ

Маці:—вынесі, дачушка, хустку на двор, ды павесь на сонцы, каб прасохла.

Дзяўчынка:—Я не палезу на сонца вешаць хустку. Павешу лепш на плоце.

АДНАЗАУ

Настаўнік (да вучня):—Чаму гэта, Янка, наша зямля не стаіць на месцы, а круціцца?

Янка:—Бо ёй горача ад сонца. Вось і чалавек, калі ляжыць на печы і добра прыпаче яму бок, ён таксама круціцца.

МАЛЯВАНЬНЕ ПРАЗ ШКЛО

Пры дапамозе шкла можна вельмі лёгка і хутка змаляваць любы малюнак. Для гэтага вазь-

мі кавалак звычайнага ваконнага шкла 20 см. шырыні і 30 см. даўжыні. Пакладзі малюнак перад сабою на стол, а з боку побач з ім белы ліст паперы. Шкло ставіцца старчма між малюнкам і паперай, як перагародка (гл. малюнак). Трымай галаву над малюнкам і глядзі на белы ліст цераз шкло. Там убачыш вобраз малюнка, і табе застанецца толькі абвесці яго алоўкам.

ЦЕНА 18 коп.

ПАДПІСВАЙЦЕСЯ
НА АДЗІНУЮ ў БССР
ДЗІЦЯЧУЮ ЧАСОПІСЬ

ІСКРЫ

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

На 1 месяц	15 н.
На 3 месяцы	45 н.
На 6 месяцаў	90 н.

„ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА“ самая патрэбная,
карысная і цікавая часопісь для
пачатковых школ, для малодшых
піонэраў, для аццэбрат, дзіцячых
дамоў і садоў

ДЗЕЦІ

выпісвай-
це і чытай-
це сваю
часопісь

ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА

змяшчаюць на сваіх старонках
вершы нарысы, галаваломкі, жар-
ты, прыгожыя малюнкi ў фарбах

НАСТАЎНІКІ

арганізуйце
колектыўную
падпіску
сярод вучняў
на часопісь

ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА

даюць многа каштоўнага матэ-
рыялу кожнаму настаўніку пачатко-
вай школы, піраўніку дашкольных
установаў, паводыру групы аццэбрат
і паводыру атраду

БАЦЬКІ

вашы дзеці
хочуць чы-
таць сваю
часопісь

ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА

апрача арыгінальных твораў
беларускіх пісьменьнікаў,
змяшчаюць творы для дзяцей
з расійскай, украінскай, нямецкай
і іншых моваў

падпіску здаваўце
толькі на пошту
ці лістаноўцам

ІЛЬЛІЧА

Орган ЦК ЛКСМБ і наркамсваветы